

Waarom het toppen van bomen moet stoppen

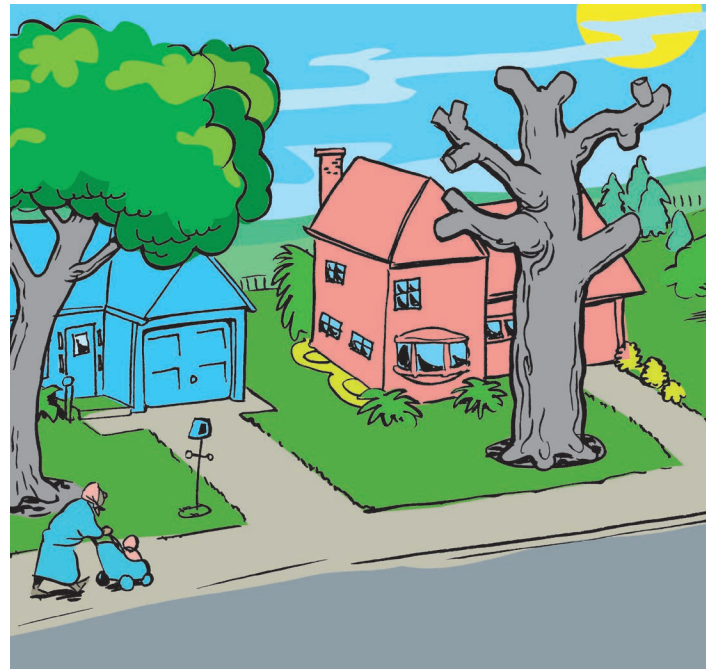

Het toppen van een volwassen boom is schadelijk voor de boom. Deze brochure legt dit uit.

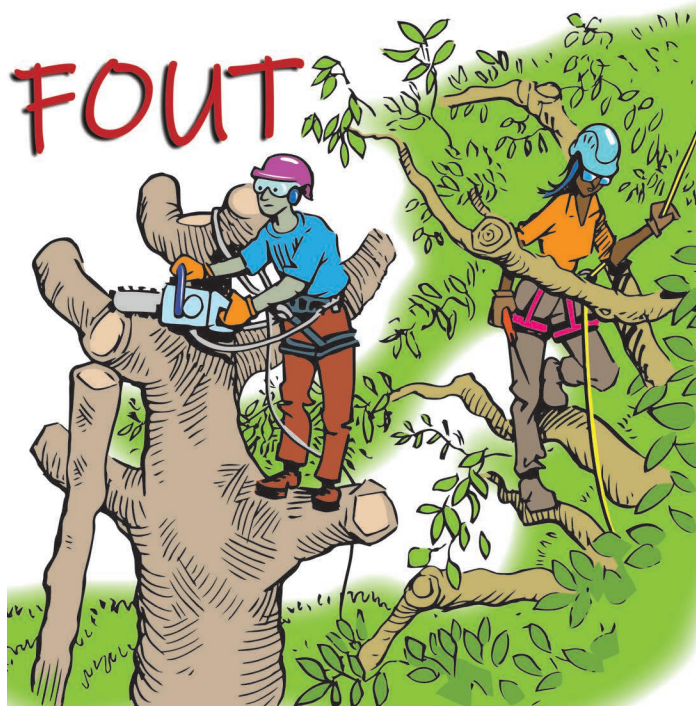
Toppen is het terugknippen van takken naar stompjes of zijtakken die niet groot genoeg zijn om de eindtakfunctie over te nemen.

Wat is toppen?

Toppen is het inkorten van de doorgaande spil, of hoofdstam bij een boom omdat deze te groot wordt. Andere drastische snoeimethoden zijn; kandelaberen, kandelieren en knotten. Het toppen is echter geen oplossing om de hoogte te beperken. Door het toppen zal de boom het verlies aan blad proberen te compenseren door veel lange smalle scheuten te produceren. Deze dunne scheuten groeien hard en kunnen de hoogtereductie snel teniet doen.

GOED

Toppen maakt de boom onnodig gestrest

Bij het toppen wordt vaak 50% of meer van de kroon verwijderd. De bladeren zijn de voedselabriekjes van de boom. Door het verwijderen van blad(knoppen) dreigt de boom uit te hongeren. Dit brengt een overlevingsmechanisme in werking. De boom maakt snel nieuwe bladdragende takken aan om weer voedsel te produceren voor stam en wortels. Dit kan de boom door de slapende knoppen onder de snoeiwonden te activeren. Deze reddingsoperatie vraagt veel energie. Hierbij zal een boom om de balans tussen de hoeveelheid takken en wortels te herstellen wortels laten afsterven. Door de onverwachte vraag naar opgeslagen energie kan de boom verzwakken of afsterven.

Een gestresste boom heeft onvoldoende weerstand om zich te beschermen tegen aantastingen door parasitaire schimmels, schadelijke bacteriën, virussen en insecten. De grote open wonden leggen het kernhout (wat normaal gesproken beschermd wordt door de schors) bloot als toegangspoort voor aantastingen en infecties. De boom is niet in staat om de wonden af te sluiten tegen aantastingen, veel schadelijke organismen worden extra aangetrokken door de geur van versnelde takgroei en deze open wonden.

Waarom het toppen van bomen moet stoppen

Toppen maakt een boom lelijk!

De takstructuur van een boom is in een perfecte mechanische balans. Bomen vormen een variëteit aan vormen en groei eigenschappen, allemaal met hetzelfde doel; om zoveel mogelijk zonlicht op te vangen met hun bladeren. Het toppen verwijderd de uiteinden van de takken waarbij lelijke stompjes achterblijven. Toppen verwoest onherstelbaar de natuurlijke vorm van een boom. In de winter ziet een getopte boom er vormloos en toegetakeld uit. In de zomer is het een dichte bal bladeren zonder zichtbare takken die een boom juist haar karakter zouden moeten geven. Een getopte boom zal nooit meer in staat zijn haar volledige natuurlijke vorm terug te krijgen.

Toppen veroorzaakt rot!

De beste plaats om een tak af te zagen is buiten de takkrans waar de tak vast zit aan de stam (of grotere tak). De boom is biologisch gezien toegerust om zulke wonden af te grenzen, in ieder geval wanneer de boom gezond is en de wond niet groter is dan 10 cm doorsnede. Zaagsnedes in de doorgaande tak maakt wonden die de boom niet kan afgrenzen. Het blootgelegde hout zal gaan rotten. Er zijn maar weinig bomen die een wond veroorzaakt door het toppen kunnen afgrenzen. Schimmels hebben daardoor vrij spel om zich door de gehele boom te verspreiden.

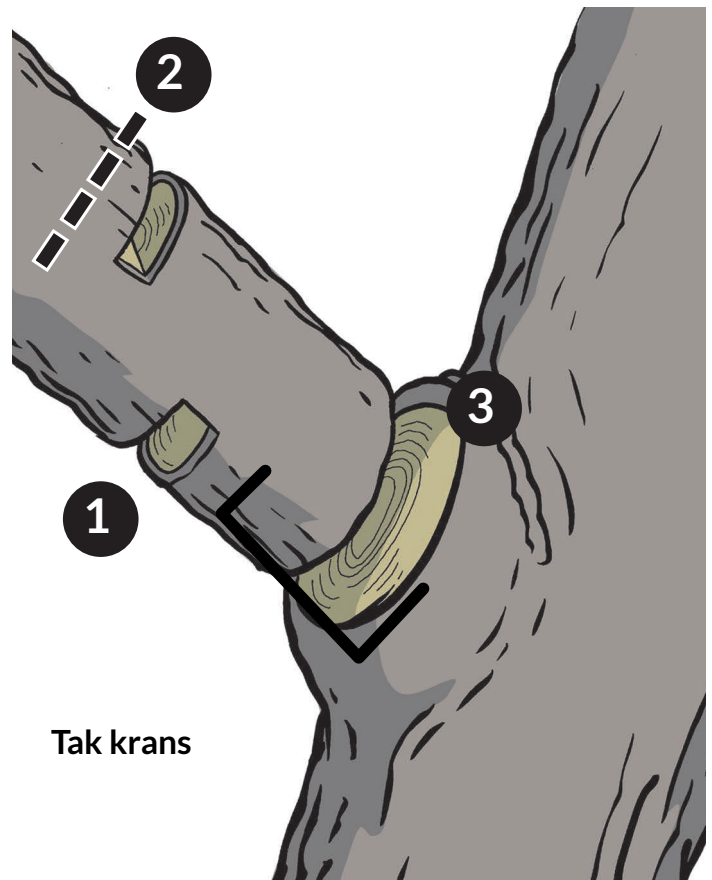
Toppen kan leiden tot zonnebrand

Een boom heeft in de zomer duizenden bladeren en twijgen die naast het produceren van energie ook de stam en takken beschermen tegen zonlicht. Door het toppen worden de stam en takken van de boom plots blootgesteld aan UV-straling en hitte. Dit kan leiden tot afsterven van het vlak onder de schors gelegen cambiumweefsel en openspleten van de stam.

Toppen maakt een boom gevaarlijk

De nieuwe takken die na het toppen uitgroeien noemen we waterlot. Dit waterlot ontstaat uit knoppen die in de bast zitten van de oude tak. Anders dan bij normaal ontwikkelde zijtakken, die zich in een kamertje van overlappende stam of takweefsel ontwikkelen, wordt dit waterlot alleen vastgehouden in de buitendste laag stam of takweefsel. Het waterlot groeit snel, soms wel 2.5 meter per jaar. Dit maakt waterlot erg gevoelig voor breuk. De boom is door het toppen dus gevaarlijker geworden en nog sneller gaan groeien.

Tak krans

Hoe maak je een snoeisnede:

1. Maak een zaagsnede van ongeveer 30-46 cm (12-18 inch) vanaf het aanhechtingspunt van de tak.
2. Maak een tweede zaagsnede vanaf de bovenkant, direct boven of een paar centimeter verder op de tak. Als u dit doet, blijft er een stomp achter.
3. Verwijder de stomp door terug te zagen tot aan de aftakkraag, maar zaag de kraag niet door. Deze techniek verkleint de kans op schade door ingescheurde schors.

Toppen is misschien wel de meest schadelijke manier om bomen te snoeien. Maar ondanks meer dan 25 jaar literatuur en seminars waarin de schadelijke effecten ervan worden uitgelegd, blijft topping een gangbare praktijk.

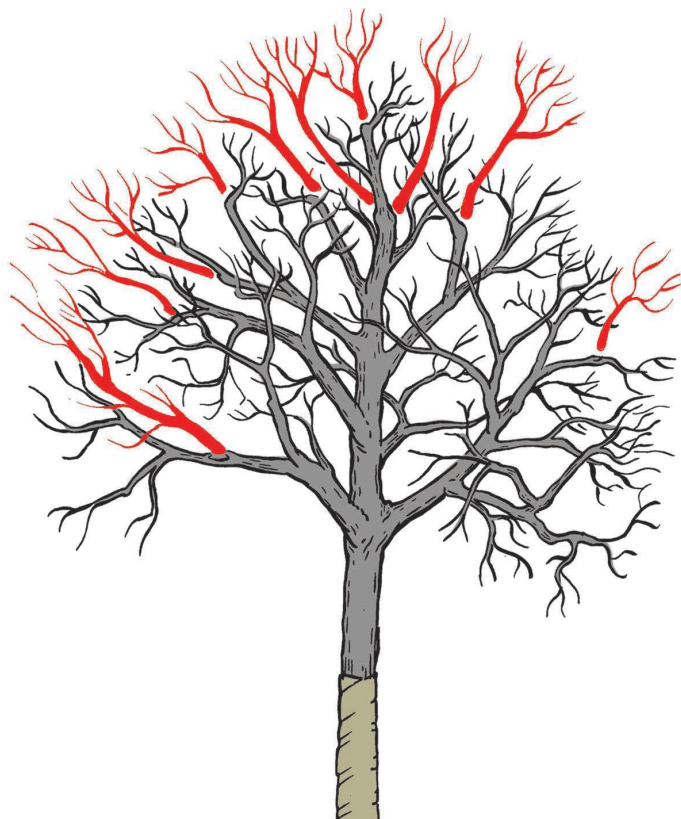
Als de wond is gaan overgroeien zaagt dan alleen het dode hout weg en zaagt niet in het levende deel.

Toppen maakt een boom duur!

Een getopte boom is veel duurder in onderhoud dan een goed gesnoeide boom. Als de boom het toppen al langer dan 3 jaar overleeft, zal deze elke paar jaar opnieuw intensief moeten worden gesnoeid om uitbreken van het waterlot te voorkomen. Wanneer de boom door het toppen dood gaat moet deze alsnog worden weggehaald.

Een natuurlijk uitgegroeide volwassen boom daarentegen hoeft maar eens in de 5 tot 15 jaar te worden gesnoeid waarbij veel minder takken verwijderd hoeven te worden.

Juiste takreductie zorgt voor behoudt van de natuurlijke vorm.

Het kan ook anders...

Soms is het nodig om de omvang van een boom te verkleinen. Bijvoorbeeld wanneer de takken te dicht bij een bouwwerk komen of wanneer burens moeite hebben met takken van uw boom boven hun tuin. Voor de boom is het veel beter om in die gevallen (gefaseerd) hele takken aan de onderzijde of aan één zijkant weg te nemen. De boom wordt dan soms asymmetrisch maar dit heeft veelal geen gevolgen voor de stevigheid van de boom. De takken van een boom in het bos beginnen ook pas hoog aan de stam en aan de bosrand zie je dat bomen ook maar aan één zijde takken hebben.

Zijn er nu echt onoverkomelijke problemen met de hoogte van een boom dan is het meestal beter om de bestaande boom helemaal weg te halen en deze te vervangen door een boomsoort die van nature niet hoger wordt dan de maximaal gewenste boomhoogte.

Uw boom laten snoeien door een specialist

Het snoeien van bomen is een specialistisch werk. Een boomspecialist heeft de kennis en ervaring om bij het snoeien rekening te houden met de reactie van de boom op de ingreep. Veel hoveniers bieden diensten aan voor boomverzorging. Een hovenier is echter breed geïntereerd van straatwerk tot vijveraanleg. Boombeheer is een vak apart met eigen opleidingen en certificeringen. Een gangbaar certificaat is ETW (European treeworker).

Deze folder wordt u aangeboden door KPB-ISA in samenwerking met de ISA (International Society of Arborists (www.isa-arbor.com) en Trees are good (www.treesaregood.org).

De folder is in het Nederlands bewerkt door KPB-ISA in samenwerking met Frans van Vugt

Voor meer informatie zie: www.kpb-isa.nl

www.kpb-isa.nl • www.isa-arbor.com • www.treesaregood.org

©2023 International Society of Arboriculture. (v02.2021)
Through research, technology, and education, the International Society of Arboriculture promotes the professional practice of arboriculture and fosters a greater worldwide awareness of the benefits of trees.